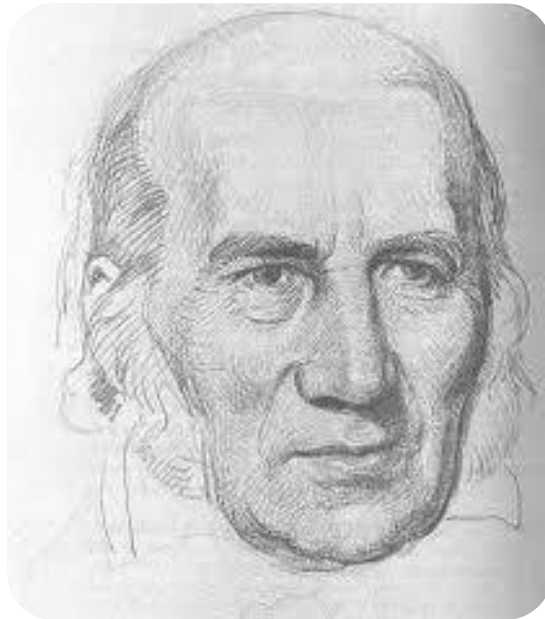

Arven fra Grundtvig og Kierkegaard

Om dannelse på produktionsskolerne

26. September 2017, Michael Bjergsø

Forord...

1. Hvad vil jeg sige noget om...?
2. Min baggrund (udover forhandler)

Dannelse i produktionsskolen!

- *Grundtvig og Kierkegaard*
- *Andre dannelsestraditioner*

Fremadrettet: Den Forberedende Grunduddannelse (FGU)

Forord...

3. Konteksten: Produktionsskolerne

- ✓ Målgruppen
- ✓ En anden og praktisk vej til udd.
- ✓ Produktion som omdrejningspunkt
- ✓ Individuelle forløb
- ✓ Værksted og arbejdsfællesskab
- ✓ Formål: Videre uddannelse eller beskæftigelse & dannelse ('... *aktiv medvirken i demokratisk samfund ...*')
- ✓ Ikke formelt kompetencegivende

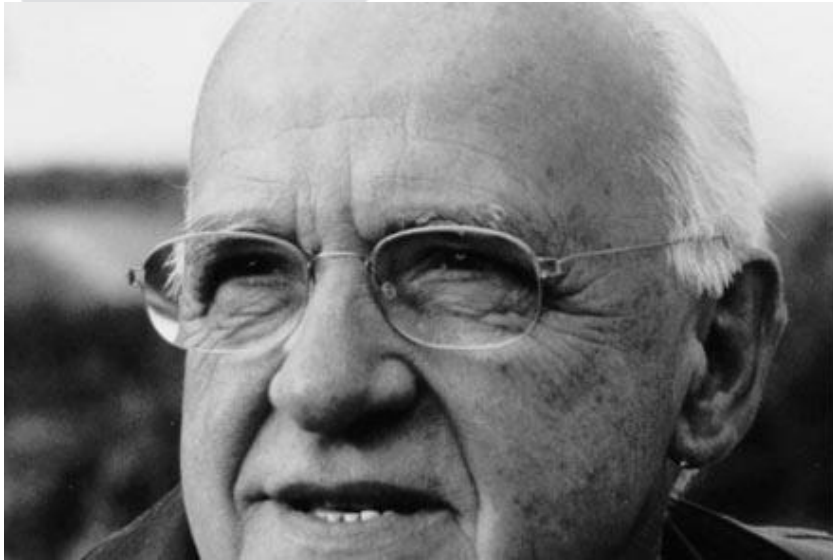
Dannelse på produktionsskolerne...

Vi står på flere ben...

- Højskoletanken
- Håndværkernes læringstradition
- Reformpædagogikken
- Aktivismen

Højskoletanken i produktionsskolerne

”Jeg kan overhovedet ikke se, hvad højskole skulle være godt for, hvis ikke den bliver ved med at være det, den hele tiden har været: et helle midt i tidens strøm, hvor folk har en mulighed for at få noget andet i sinde, et sted for besindelse på både eksistens og fællesskab, en opdagelsesmulighed for alt det i menneskers liv, som ikke er målrettet og nyttigt, men vel derfor ikke uden betydning”

Niels Højlund

Højskoletanken i produktionsskolerne

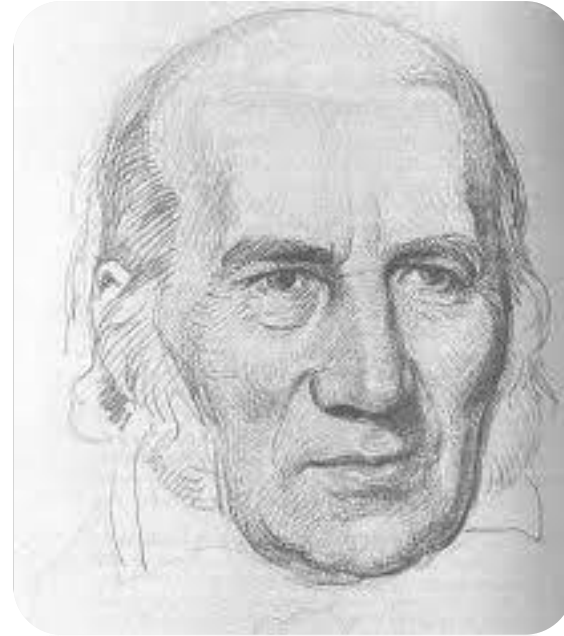
*”Jeg kan overhovedet ikke se, hvad højskole skulle være godt for, hvis ikke den bliver ved med at være det, den hele tiden har været: et helle midt i tidens strøm, hvor folk har en mulighed for at få noget andet i sinde, et sted for besindelse på både **eksistens og fællesskab**, en opdagelsesmulighed for alt det i menneskers liv, som ikke er målrettet og nyttigt, men vel derfor ikke uden betydning”*

Niels Højlund

Højskolens hovedpersoner

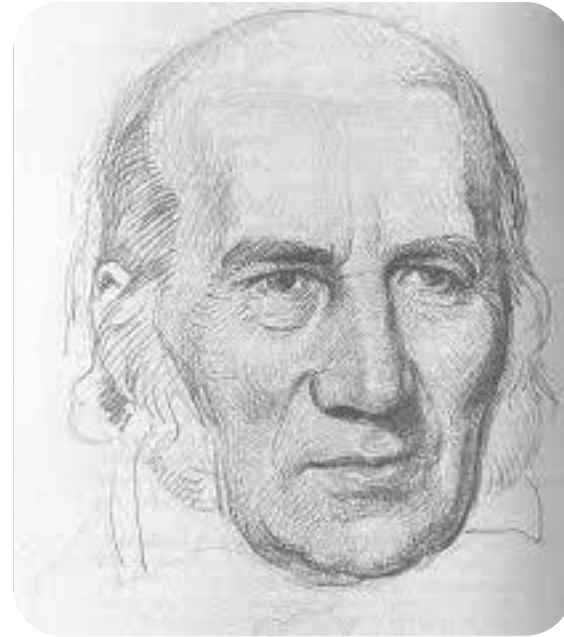
Christen Kold (1816-1870)

N.F.S. Grundtvig (1783-1872)

Højskolens hovedpersoner

- Det folkelige
- ‘Skolen for livet’
- ‘At sammenknytte ånd og hånd’

N.F.S. Grundtvig (1783-1872)

Højskolens hovedpersoner

Christen Kold (1816-1870)

”...som en slags Sokrates blandt bønder og bønderpiger, altid i samtale med dem og altid vækkende noget i dem”

Ludvig Schrøder om Christen Kold

”...det koldske program, at højskolen først og fremmest skulle virke oplivende og vækkende, og at det ikke så meget var kundskaberne som en til livet svarende oplysning, lærerne ved foredrag og samtaler skulle meddele”

Schrøder om det koldske program

Hjælpekunsten - eksistensmeddelelse

”Det var virkelig en meget værdifuld Bemærkning af Grundtvig engang i en Samtale, at den Undervisning: at spørge Barnet, er forkeert, det er Barnet, der skal have Lov til at spørge”

Pap. X 1 A 647

Hjælpekunsten - eksistensmeddelelse

”At man, naar det i Sandhed skal lykkes Een at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest må passe paa at finde ham der, hvor *han* er, og begynde der.

Dette er Hemmeligheden i al Hjælpekunst [...] For i Sandhed at kunne hjælpe en Anden må jeg forstaae mere, end han - men dog vel først og fremmest forstaae det, han forstår. Hvis jeg ikke gør det, så hjælper min Mere-Forstaaen ham slet ikke.”

Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed, udg. 1859

Kierkegaard og dannelse

- Dannelseskritikken
  - Anti-elitær
  - Anti-autoritær
- Hvad er så dannelse
  - Ånd og menneskesyn
  - Angsten

”Mennesket er Aand. Men hvad er Aand?
Aand er Selvet. Men hvad er Selvet?
Selvet er et Forhold, der forholder sig til sig selv, eller er det i Forholdet, at Forholdet forholder sig til sig selv; Selvet er ikke Forholdet, men at Forholdet forholder sig til sig selv.”

Sygdommen til Døden, 1849

Kierkegaard og dannelse

”Den, der dannes ved Angesten, han dannes ved Muligheden, og først den, der dannes ved Muligheden, dannes efter sin Uendelighed”

Begrebet Angst, 1843

Kierkegaard og Grundtvig opsummerende...

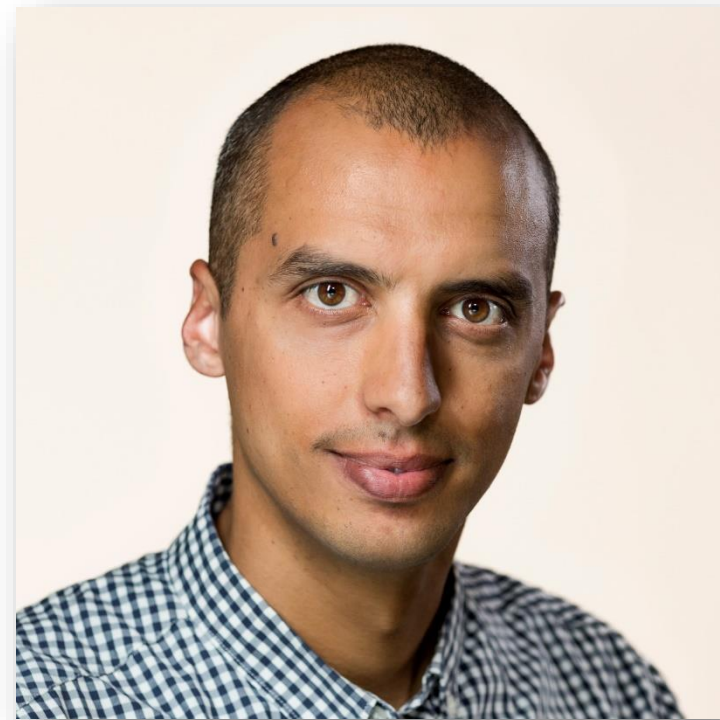
- Dannelse som
  - Et nationalt projekt... Men noget andet end nytte og samfundsværdi
  - Forbundet til det menneske-lige
  - Forbundet til frihed
- Udgangspunktet: Eksistens og fællesskab - en væsentlig forskel ift. individ og fællesskab

Højskoletanken i produktionsskolerne

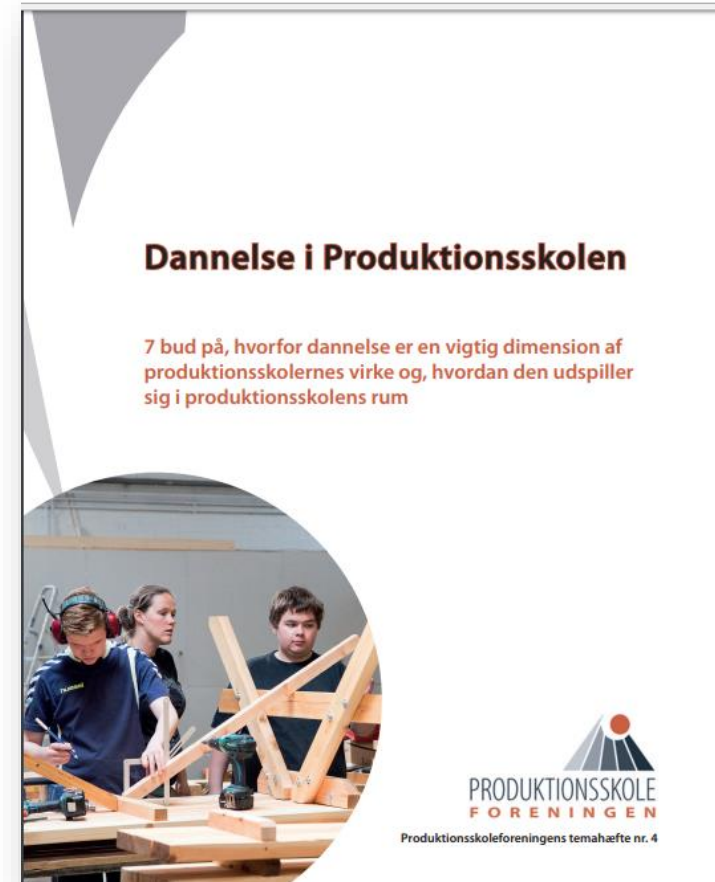
”Produktionsskolerne har i en vis forstand overtaget højskolernes rolle i dag. De tager sig af at flytte den underste gruppe i samfundet, men de har ikke den samme politiske bevågenhed som højskolen har haft. I dag handler det måske om unge med hiphopbukser og ghettodansk. Produktionsskolerne lærer dem at ranke ryggen. Den vil ikke gøre dem til nogle andre end de er, men den vil give dem en selvbevidsthed, der flytter dem.”

Mattias Tesfaye

Andre dannelsesstrategier i produktionsskolen

- Klasseværelset ovf. værkstedet
  - Standardkrav, individuel læring >< Individuelle krav, fælles læring
  - Usynlig læring >< synlig læring
  - 'jeg' >< 'vi'
- Arbejdsfællesskabets dannelse
  - At være og blive social
  - Personlighedens 'forsvinden' ('*At lære at dosere sig selv i passende mængde*')

Fremadrettet: Den Forberedende Grunduddannelse

- FGU som en styrkelse...?
- Arvesølvet (også fremadrettet!)
  - ! Det praktiske værkstedsarbejde
  - ! Den nødvendige produktion som omdrejningspunkt >< *‘At blive målt på kompetencer, tests og beskrivelser, der ikke ligger i kernekompetencen’*
  - ! At tage sig tid til de individuelle udfordringer (*‘Langsomheden gør, at de unge bliver dannet’*)

